

ODPOWIEDZIALNE PODRÓŻOWANIE

czyli jak dbając o swój relaks
nie szkodzić innym?

TOURISTS
GO
HOME

ODPOWIEDZIALNE PODRÓŻOWANIE

CZYLI JAK DBAJĄC O SWÓJ RELAKS NIE SZKODZIĆ INNYM?

Fot. Unsplash: Glenn Carstens Peters

Czy wiesz, że międzykontynentalny lot w obie strony to ponad 1 tona wyemitowanego CO₂? To tyle samo, co przeciętny Polak i Polka emitują w 6 tygodni zwykłego, codziennego życia. Czy to znaczy, że chcąc być odpowiedzialnym musisz całkowicie zrezygnować z dalekich podróży? Nie. A nawet jeśli zrezygnujesz z tych najodleglejszych zakątków, nie oznacza to wcale, że Twój wyjazd nie odbije się na środowisku naturalnym lub lokalnej ludności. Rzeczy, które warto uwzględnić planując wakacje, jest bowiem więcej. Te najważniejsze znajdziesz w 5 krokach poniżej. Przejdź je z nami!

Fot. na okładce: Unsplash, Serhii Ivashchuk

PRAKTYCZNY PORADNIK

Odpowiedzialne podróżowanie - czyli jak dbać o swój relaks nie szkodząc innym?

KROK 1. WYBÓR MIEJSCA

Jak najbliżej, przy jak najmniejszej emisji CO₂

Oczywiście, im dane miejsce jest bliżej domu, tym podróż do niego jest bardziej ekologiczna. Idąc tym tropem, za jedne z najbardziej ekologicznych trzeba uznać wycieczkę na działkę na rowerze, na rolkach do parku, czy pieszo do lasu. Nie tak większość z nas wyobraża sobie jednak wakacje. Co więc możesz zrobić, jeśli marzy Ci się Hiszpania lub Peru? Nadal możesz postarać się o to, by emisja CO₂ była jak najmniejsza. Przede wszystkim – tam, gdzie to możliwe dojeżdżaj transportem naziemnym, np. pociągiem. Tam, gdzie trudno dotrzeć inaczej niż samolotem, możesz do swojego biletu lotniczego dodać opłatę wspomagającą realizację projektów mających na celu kompensację emisji CO₂, którą oferuje dziś coraz więcej linii lotniczych.

EMISJA CO₂ NA JEDNEGO PASAŻERA (gr/km)

Fot. Unsplash: Ingo Doerrie

Rower – 0 g/km

Pociąg – 15 g/km

Autokar – 30 g/km

Tramwaj – 60 g/km

Samochód – diesel (z 4 osobami) – 45 g/km

Samochód – diesel (z 1 osobą) – 180 g/km

Samochód – hybrydowy (z 1 osobą) – 120 g/km

Samochód – elektryczny (z 1 osobą) – 60 g/km

Samolot (długi dystans, klasa ekonomiczna) – 115 g/km

Samolot (krótki dystans, klasa ekonomiczna) – 160 g/km

Samolot (długi dystans, pierwsza klasa) – 330 g/km

Daleko od masowych skupisk turystycznych

Czy obserwowałeś/aś kiedyś inwazyjność masowej turystyki, która zakłócała energię danego miejsca i niszczyła jego bioróżnorodność? Mogłeś/aś spotkać się z tym w miejscach najbardziej turystycznych, w których wraz z rosnącą popularnością rosły też ceny. Coraz droższe jedzenie w sklepach mogło zaś sprawiać, że w pewnym momencie wielu z lokalnych mieszkańców przestało być stać na to, by nadal mieszkać we własnym mieście. Dlatego właśnie warto być unikał/a masowych skupisk turystycznych i pamiętać/a, że w podróży jesteś gościem, który powinien się w miejsca wkomponowywać, a nie je dominować. Przed wyjazdem zapoznaj się więc z kulturą interesujących Cię obszarów, a do ich mieszkańców podchodź z szacunkiem.

KROK 2. ORGANIZACJA WYJAZDU

Z biurem..

Jeśli korzystasz z biur podróży koniecznie sprawdź czy i w jaki sposób dbają o to, by prowadzona przez nie działalność nie szkodziła środowisku naturalnemu. Warto zapytać, czy wybrane biuro współpracuje z lokalnymi mieszkańcami i firmami. Czy przewodnicy, kucharze i kierowcy są lokalni? Czy hotel, w którym zamieszkasz należy do lokalnego właściciela, czy międzynarodowej korporacji? Skoro będziesz korzystać z uroków danego miejsca, warto, żeby to miejsce też coś z tego miało.

Fot. Unsplash: Weiqi Xiong

...czy samodzielnie?

Jeśli organizujesz swój wyjazd samodzielnie, sam/a możesz zatroszczyć się o to, żeby Twoje pieniądze faktycznie trafiły do lokalnej społeczności. W tym celu korzystaj z lokalnej infrastruktury. Zamiast w amerykańskich sieciówkach, jedz w lokalnych barach i restauracjach. Zamiast w supermarketach - kupuj na bazarach. Międzynarodowych przewoźników zastąp lokalnymi. Przemieszczając się, korzystaj z lokalnych połączeń kolejowych lub autobusowych.

Fot. Unsplash: Florida-Guidebook.com

KROK 3. POBYT NA MIEJSCU

Dbaj o miejsce, które odwiedzasz. Nie śmieć, nie zrywaj unikalnych kwiatów i nie deptaj po chronionym mchu.

Nie bierz udziału w nieetycznym wykorzystywaniu zwierząt. Ci, którzy oferują wykonanie zdjęcia z drapieżnikiem często podają mu środki otumaniające. Również ci, którzy oferują przejażdżki na słońcu czy osiołku, walki byków i kogutów, tańczące kobry, czy zupy z płetwy rekina, zupełnie pomijają dobro zwierząt.

Szanuj ludzi i pamiętaj, że nawet ci najbardziej różni od nas, nie są zabytkami na ulicy, ani też eksponatami w muzeum. Dlatego zanim coś powiesz lub zrobisz, pomyśl. Jeśli chcesz zrobić komuś zdjęcie – zapytaj o zgodę. A jeśli chcesz pomóc, nie dawaj pieniędzy żebrzącemu, ale wesprzyj jakąś lokalną organizację. To ważne, bowiem za żebrzącymi zwykle stoją „opiekunowie”, którzy po pierwsze przejmują zebrane pieniądze, a po drugie nierzadko też okaleczają żebrzących, żeby zarobić ich kosztem jeszcze więcej.

KROK 4. HIGIENA

Plastik

Jeśli bierzesz ze sobą w podróż małe kosmetyki, postaw na wielorazowe opakowania, do których możesz przelewać pełnowymiarowe produkty. Na ile to możliwe, zrezygnuj z kupowania miniatuerek w plastiku, które generują niepotrzebną ilość śmieci.

Woda

Oszczędzaj wodę, zwłaszcza jeśli jesteś w kraju zmagającym się z deficytem wody. Bierz prysznic zamiast kąpeli, pilnuj by zakręcać wodę podczas mycia zębów, a jeśli mieszkasz w hotelu, zrezygnuj z codziennej wymiany ręczników.

KROK 5. ZAKUPY

PAMIĘTAJ

Zanim wyjedziesz, odłącz od prądu wszystkie urządzenia. Sprawdź, czy dobrze zakręciłeś/aś kran i przykręć do minimum ogrzewanie. Jeśli w Twojej lodówce zostało jedzenie, które nie doczeka Twojego powrotu, oddaj je komuś znajomemu lub zanieś do jadłodzielni.

Prawdopodobnie jeszcze przed wyjazdem przyjdzie Ci do głowy długa lista rzeczy, które musisz kupić przed podróżą, np. kurtka czy namiot. Jeśli naprawdę czegoś Ci trzeba, zastanów się czy możesz to od kogoś pożyczyć – zwłaszcza, jeśli po podróży nie planujesz już z tej rzeczy korzystać. A jeśli nie – może kupisz używaną?

Na wyjeździe, niezależnie od tego, w jakim miejscu na świecie się znajdziesz, prawdopodobnie większość pamiątek, jakie zobaczysz w sklepach, będzie pochodzić z Chin lub od międzynarodowych korporacji. Jeśli chcesz dokonać odpowiedzialnych zakupów, wybierz lokalnych twórców wspierając w ten sposób rzemieślników i tradycję.

To prawda, że w niektórych krajach targowanie się jest wyrazem szacunku do kultury. Nie znaczy to jednak, że wszystko należy kupować za połowę ceny. Fajnie jest podyskutować, ale przesadna walka o zbijanie kosztów fajna nie jest.

Fot. Unsplash: Dan Cristian Padure

Nie kupuj i nie zdobywaj w inny sposób przedmiotów, które powstały przy wykorzystaniu chronionych zwierząt – z ich skór, rogów czy kości – oraz chronionych roślin, szczególnie tych objętych Konwencją Waszyngtońską. Więcej informacji na ten temat znajdziesz na stronie [straży granicznej](#).

Choć życie w podróży rządzi się swoimi prawami, staraj się pozostać wiernym wartościom, jakie realizujesz w życiu codziennym, w tym także podczas najwykleszych zakupów do domu. Unikaj więc plastiku, jedz wege i wybieraj ekologiczne produkty z odpowiednimi certyfikatami.

A CO PO PODRÓŻY?

Możesz policzyć ślad węglowy swojej podróży i spróbować go zrekompensować. Jak? Na przykład sadząc drzewo, a dokładniej wpłacając darowiznę na program zalesiania. Jeśli jesz mięso, możesz jeść go mniej. Możesz też po powrocie do domu zrezygnować na jakiś czas z jazdy samochodem i wybrać komunikację miejską lub z komunikacji miejskiej przesiąść się na rower.

Możesz spróbować pomóc poznanym na miejscu ludziom. Jak? Na przykład nagłaśniając problem, o którym Ci opowiedzieli. Lub zachęcając bliskich do wsparcia działań lokalnej organizacji, którą poznałeś/aś. Albo samodzielnie wspierając działania polskich organizacji działających w zakresie ekologii, zmian klimatycznych czy zrównoważonej turystyki – np. poprzez wolontariat.

STRONY I MATERIAŁY, KTÓRE MOGĄ BYĆ PRZYDATNE PRZED PODRÓŻĄ I PO NIEJ:

- ➔ **Projekt post-turysta** – inicjatywa promująca zrównoważoną i odpowiedzialną turystykę. Zawiera wiele ciekawych tekstów, m.in. o postkolonializmie w turystyce, „ludzkim zoo”, europocentryzmie, magazynach podróżniczych, wolonturystyce, turystyce sportowej, czy turystyce fair trade.
- ➔ **Strona „Podróżuj odpowiedzialnie!”** – praktyczne porady dla turystów i organizatorów wyjazdów. Zawiera m.in. test umożliwiający zrobienie sobie eko rachunku sumienia oraz checklistę przed podróżą.
- ➔ **Couchsurfing** – społeczność łącząca podróżników w różnych miejscach świata. Możesz poznać tu osoby, które pomogą Ci w znalezieniu noclegu lub same Cię przenoćują, oprowadzą po mieście lub polecą ciekawe miejsca. W serwisie chodzi o spotkania i wymianę i nie należy traktować go, jako sposobu na darmowy nocleg. (Obecnie, w związku z pandemią, korzystanie z platformy jest płatne.)
- ➔ **Kalkulator śladu węglowego** – możesz tu sprawdzić ślad węglowy swojej podróży różnymi środkami transportu.
- ➔ **Aplikacja TerGo** – pomaga mierzyć i ograniczać ślad węglowy.
- ➔ **„Czas na las”** – projekt Fundacji Aeris Futuro, w ramach którego organizacja szacuje ślad klimatyczny dla osób prywatnych, firm i instytucji oraz sadii drzewa neutralizujące emisję gazów cieplarnianych.
- ➔ **Filmik Globstory** o tym, jak podróżując można faktycznie komuś pomóc, a jak zaszkodzić.
- ➔ **Praktyczny przewodnik** dla początkujących nt. Konwencji CITES oraz rozporządzeń UE dotyczących handlu dzikimi zwierzętami i roślinami.

CHECKLISTA RZECZY,
KTÓRE FAJNIE ZROBIĆ
PO PODRÓŻY:

- Obliczyłem/am swój ślad węglowy i wybrałem/am sposób jego neutralizacji.
- Sprawdziłem/am przywieziony bagaż i rzeczy, które nie są mi już potrzebne, przekazałem innym.
- Upowszechniam zdobytą wiedzę i promuję sposoby na odpowiedzialne podróżowanie, np. udostępniając ten poradnik.
- Sprawdziłem/am czy ktoś ze znajomych nie wybiera się w to samo miejsce – jeśli tak, przekazałem mu konkretne wskazówki, np. na temat lokalnego transportu publicznego.
- Jestem odpowiedzialny/a także na co dzień. Dbam o środowisko m.in. ograniczając plastik, szanując przedmioty, które już posiadam oraz oszczędzając wodę.

Konsekwentnie i na różne sposoby poddajemy refleksji nawyki konsumenckie polskiego społeczeństwa, po to, by świat, w którym żyjemy stawał się czystszy, bardziej sprawiedliwy, bezpieczniejszy i lepszy.

Dołącz do nas! Stań się częścią czegoś fajnego. Włącz się w kampanie, akcje uliczne, zbieraj z nami podpisy, prowadź zajęcia z młodzieżą.

ekonsument.pl/dolacz

Wsperaj nas! Tylko wsparcie takich osób jak Ty nadaje naszym działaniom sens.

ekonsument.pl/wesprzyj

Jeżeli masz pytania - napisz do nas: info@ekonsument.pl

ekonsument.pl

facebook.com/kupujodpowiedzialnie

instagram.com/kupujodpowiedzialnie

Współfinansowane
przez Unię Europejską

Publikacja powstała w ramach projektu People&Planet współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Za treści publikacji odpowiada Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie. Poglądy w niej wyrażone niekoniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.